

รายงานผลการเรียนรู้และข้อเสนอการประยุกต์ใช้ในระบบราชการไทย

เรื่อง

เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสงขลา : ศูนย์กลางยางพาราโลก
SONG-KHLA GLOBAL RUBBER HUB (SGRH)

จัดทำโดย

กลุ่มที่ 1

1. นางสาวณัฐนรีย์ สีหะวงษ์
2. นายพงศกร ดวงเกษม
3. นางสาวสุพัตรา ศรีภูมิเพชร
4. นางสาวสิรินิภา สุธาธรรม
5. นางสาวศจีพรรณ สุริยาศศิน
6. นางสาวอรณิชา สว่างฟ้า
7. นายชินนทร์ ทรงชน
8. นางสาวศิริลักษณ์ จันทร์โพธิ์
9. นางสาวปิยะฉัตร พิมจันทิก
10. นายอภิมุข สุภัทรประทีป
11. นายจักร เจริญศิลป์ชัย

เสนอ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการเสริมสร้างคุณลักษณะส่วนบุคคล
และทักษะการทำงานสำหรับข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูง รุ่นที่ 11
(HiPPS Capability Development Program)

สารบัญ

หน้า

บทสรุปผู้บริหาร.....	1
1. สถานการณ์ปัจจุบันของไทยเกี่ยวกับโครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน (Public Private Partnership: PPP)	2
2. บทเรียนจากเกี่ยวกับการให้เอกชนลงทุนร่วมในกิจการของรัฐของสาธารณรัฐเกาหลีใต้	3
3. ศูนย์กลางยางพาราของโลก : Song-Khla Global Rubber Hub (SGRH).....	3
4. ทำไมต้องเป็นยางพารา	4
5. ทำไมต้องเป็นจังหวัดสงขลา.....	6
6. ทำไมต้องมีการแปรรูปยางพารา	7
7. สิ่งที่จะต้องทำ.....	8
8. เป้าหมายของการพัฒนา SGRH.....	9
9. บทบาทและหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องของโครงการ Song-Khla Global Rubber Hub (SGRH)	10
10. ความท้าทาย.....	11
11. การประเมินโครงการ.....	12
12. บทสรุป.....	14

เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสงขลา : ศูนย์กลางยางพาราโลก
SONG-KHLA GLOBAL RUBBER HUB (SGRH)

บทสรุปผู้บริหาร

ปัจจุบันไทยเป็น 1 ใน 3 ประเทศที่ส่งออกยางพารามากที่สุดในโลก โดยไทยผลิตได้ประมาณ 4,100,000 ตันต่อปี ส่วนใหญ่ปลูกในพื้นที่ภาคใต้ ราคาของยางพาราในรอบ 10 ปีย้อนหลัง ปรับตัวสูงขึ้นเรื่อยๆ จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2553 - 2554 ราคาของยางพาราปรับตัวถึง 100 - 150 บาทต่อกิโลกรัม จากนั้นปรับตัวลดลงมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ภายใต้สภาวะการณ์ราคาของยางพาราที่ตกต่ำในขณะนี้ส่งผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกรชาวสวนยางพารา และนำไปสู่ความเดือดร้อนของเกษตรกร

โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสงขลา Song-Khla Global Rubber Hub (SGRH) ถือว่าเป็นอนาคตยางพาราของไทย และเป็นเหมือนความหวังใหม่ของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ โดย SGRH มีเป้าหมายที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์ยางพาราไทยอย่างครบวงจร และผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางยางพาราโลก โดยเปลี่ยนจากการเป็นผู้ส่งออกยางพาราดิบสำหรับแปรรูปซึ่งมีมูลค่าต่ำ เป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์ยางพาราสำเร็จรูปซึ่งมีมูลค่าสูงไปสู่ตลาดโลก

SGRH เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน หรือ Public Private Partnership (PPP) เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณในการลงทุนของภาครัฐและความรู้ความเชี่ยวชาญในการแปรรูปยางพารา โดยบริษัทเอกชนเป็นผู้ดำเนินการโครงการแทนหน่วยงานของรัฐ ในขณะที่รัฐจะเป็นผู้สนับสนุนที่ดิน สาธารณูปโภคต่าง ๆ และเป็นตัวกลางระหว่างประชาชน หน่วยงานท้องถิ่น และบริษัทเอกชน เป็นการผสมผสานจุดแข็งระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ทั้งนี้ รูปแบบการลงทุนของ SGRH ส่วนหนึ่งได้รับแรงบันดาลใจจากสาธารณรัฐเกาหลี ซึ่งเป็นประเทศหนึ่งที่ได้ใช้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศในหลายทศวรรษที่ผ่านมา

เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสงขลา : ศูนย์กลางยางพาราโลก
SONG-KHLA GLOBAL RUBBER HUB (SGRH)

1. สถานการณ์ปัจจุบันของไทยเกี่ยวกับโครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน
(Public Private Partnership: PPP)

เดิมประเทศไทยมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2535 ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการให้เอกชนเข้าร่วมดำเนินการในกิจการของรัฐ โดยกำหนดให้โครงการที่มีวงเงินหรือทรัพย์สินมากกว่า 1,000 ล้านบาท ที่หน่วยงานเจ้าของโครงการมีความประสงค์ให้เอกชนเข้าร่วมดำเนินการจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าว ได้แก่

1) การจัดเตรียมรายละเอียดโครงการอย่างเป็นระบบ โดยมีการศึกษาความเหมาะสมของโครงการ (Feasibility Study) ที่ครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณาตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) กระบวนการกลั่นกรองโครงการโดยละเอียดก่อนพิจารณาอนุมัติให้ดำเนินโครงการ รวมทั้งมีการกำหนดกลไกการกำกับดูแลขั้นตอนการดำเนินการและติดตามประเมินผล

3) การเข้าร่วมพิจารณาคัดเลือกเอกชนเข้าร่วมงานในรูปแบบคณะกรรมการ เพื่อให้เกิดความรอบคอบและโปร่งใส โดยการตัดสินใจไม่ได้ขึ้นกับหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเพื่อให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติเพื่อให้เอกชนเข้าร่วมลงทุนในเอกชนของรัฐสามารถดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน

อย่างไรก็ดี เมื่อมีการดำเนินการตาม พ.ร.บ. ดังกล่าว ประสบปัญหาความล่าช้า ขาดความเป็นเอกภาพ ไม่มีหน่วยงานกลางที่กำกับดูแลและประสบปัญหาในกระบวนการแก้ไขสัญญาและการต่ออายุสัญญา โดยเน้นการลงทุนในโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของรัฐวิสาหกิจเป็นหลัก เช่น ระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน ระบบทางพิเศษ ทั้งโครงการรถไฟฟ้ากรุงเทพมหานคร โครงการรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงิน โครงการรถไฟฟ้าสายสีม่วง โครงการทางยกระดับอุตราภิมุข เป็นต้น ในขณะที่ยังมีกิจการของรัฐที่ใช้งบประมาณแผ่นดินเป็นหลักและมีศักยภาพในการโดยให้เอกชนเข้าร่วมดำเนินการได้ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการดำเนินการเพิ่มบทบาทภาคเอกชนอย่างจริงจัง เช่น การศึกษา สาธารณสุข และการสร้างนวัตกรรม เป็นต้น

นอกจากนี้ การนำเสนอโครงการที่ผ่านมาเป็นไปในลักษณะรายโครงการ และเป็นไปตามความพร้อมของหน่วยงานต้นสังกัด จึงทำให้การเพิ่มบทบาทภาคเอกชนดำเนินการอยู่ในเฉพาะบางสาขา เช่น คมนาคม และสื่อสาร เป็นต้น ดังนั้น ภาครัฐจึงควรกำหนดนโยบายการเพิ่มบทบาทภาคเอกชนในโครงการลงทุนภาครัฐ โดยขยายขอบเขตไปสู่บริการสาธารณะในสาขาอื่น ๆ หายได้จากการใช้ประโยชน์ทรัพย์สินของภาครัฐและบริหารจัดการงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ที่ผ่านมาในประเทศไทยมีการดำเนินโครงการการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ อาทิ ต่อมาในปี พ.ศ. 2556 จึงได้มีการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวเป็นพระราชบัญญัติการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2556 ประกาศเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2556 โดยมีการเพิ่มเติมกลไกและมาตรการในสาระสำคัญคือ

- 1) มีหลักการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ
- 2) จัดให้มีคณะกรรมการการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ
- 3) จัดให้มีแผนยุทธศาสตร์การให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ
- 4) กำหนดรายละเอียดของสัญญาร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ
- 5) จัดให้มีแนวทางจัดการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ
- 6) มีข้อกำหนดในการแก้ไขสัญญาและการทำสัญญาใหม่

7) จัดให้มีกองทุนส่งเสริมการให้เอกชนลงทุนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ การดำเนินโครงการ PPP จะประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลักคือ

- 1) ขั้นตอนการเสนอโครงการ ซึ่งหน่วยงานเจ้าของโครงการจะต้องศึกษาความเหมาะสม (Feasibility Study) และนำเสนอให้สำนักคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) ซึ่งมีกรอบเวลาในการดำเนินงานที่ชัดเจน
- 2) ขั้นตอนการดำเนินโครงการ สคร. จะนำเสนอรายละเอียดโครงการให้คณะกรรมการคัดเลือก เพื่อคัดเลือกว่าจะให้เอกชนรายใดเข้าร่วมลงทุน
- 3) ขั้นตอนการกำกับและติดตาม คณะกรรมการกำกับดูแลจะกำกับดูแลให้โครงการดำเนินการไปตามสัญญาร่วมลงทุน
- 4) ขั้นตอนการแก้ไขและทำสัญญาใหม่ คณะกรรมการกำกับดูแลทำหน้าที่พิจารณาว่าสามารถเป็นสาระสำคัญและสามารถแก้ไขได้หรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการทั้งสามคณะกรรมการมีความสามารถในการดำเนินงานอย่างเป็นอิสระจึงเพิ่มความโปร่งใสในการดำเนินงานโครงการ PPP ได้มากขึ้น

2. บทเรียนจากเกี่ยวกับการให้เอกชนลงทุนร่วมในกิจการของรัฐของสาธารณรัฐเกาหลีใต้

สาธารณรัฐเกาหลีมีการดำเนินนโยบาย PPP ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 แต่ในระยะแรก (พ.ศ. 2537 -2542) ยังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก ซึ่งมีสาเหตุจากการขาดระบบการวางแผนโครงการและสถาบันที่เข้มแข็งในการสนับสนุนการดำเนินนโยบาย PPP ดังนั้น เกาหลีใต้จึงได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ PPP อย่างต่อเนื่อง และได้จัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบด้าน PPP โดยเฉพาะเพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการ PPPs นอกจากนี้ เกาหลีใต้ยังได้จัดทำแผน PPP ในแต่ละปี พัฒนาแนวทางการดำเนินโครงการในรูปแบบ PPPs และจัดทำแผนการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานภายใต้รูปแบบ PPPs ระยะยาว (พ.ศ. 2550 – 2555) เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบาย/โครงการ PPP มีทิศทางที่ชัดเจนและมีความโปร่งใส โดยมี Private Infrastructure Investment Management Center (PIMAC) เป็นผู้รับผิดชอบโดยขึ้นตรงต่อ Korean Development Institute (KDI) สาธารณรัฐเกาหลีใต้เปิดให้เอกชนเข้าร่วมลงทุนอย่างจริงจังเมื่อปี พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบันและมีโครงการ PPP เกิดขึ้นแล้วกว่า 170 โครงการ และเน้นการลงทุน PPPs ในรูปแบบ BTO (Build –Transfer-Lease) และ BTL (Build-Transfer-Lease)

3. ศูนย์กลางยางพาราของโลก : Song-Khla Global Rubber Hub (SGRH)

โครงการภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชน (Public-Private Partnership: PPP) เพื่อลงทุนสร้างศูนย์กลางยางพาราของโลก โดยมีพื้นที่ดำเนินการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (SEZ) จังหวัดสงขลา ซึ่งครอบคลุมทั้งการเป็นศูนย์กลางการผลิตยางดิบ อุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์ยางพารา ระดับกลางน้ำและปลายน้ำ การวิจัยและพัฒนาตั้งแต่ขั้นตอนการผลิตยางดิบจนถึงการสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์จากยางพารา และการทดสอบคุณภาพ เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นตลาดยางที่ครบวงจรชั้นนำของโลก โดยวัตถุประสงค์หลัก คือ ส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมยางพารา เพิ่มมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ยางพารา และลดความเสี่ยงอันเกิดจากความผันผวนของราคายางพาราในตลาดโลก เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยางพาราให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น รวมถึงพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่มีศักยภาพในการผลิตผลิตภัณฑ์จากยางพารา โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการที่เพิ่งเริ่มดำเนินธุรกิจ (Start up) โดยการสนับสนุนและให้บริการที่จำเป็นในการริเริ่มธุรกิจอย่างครบวงจร ได้แก่ สนับสนุนด้านการเงิน การตลาด การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มผลิตภาพการผลิต และลดต้นทุนการผลิต นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งผลิตบุคลากรด้านมาตรฐานยางเพื่อสร้างและพัฒนามาตรฐานยางในประเทศ และเพิ่มบทบาทของไทยในการกำหนดมาตรฐานสากล

4. ทำไมต้องเป็นยางพารา

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศไทย มีประวัติยาวนานกว่าร้อยปี โดยมีหลักฐานชัดเจนว่ายางพาราต้นแรกของประเทศไทยได้นำมาปลูกที่อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง เมื่อปี พ.ศ. 2442 โดยพระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) จึงได้รับเกียรติว่าเป็น “บิดาแห่งยาง” จากนั้นพระยารัษฎานุประดิษฐ์ ได้ส่งเสริมการปลูกยางพาราไปทั่วทุกจังหวัดในภาคใต้ เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราของประเทศเรื่อยมาจนทำให้ประเทศไทยสามารถผลิตและส่งออกยางพาราได้มากที่สุดในโลก และจากความเจริญรุดหน้าของอุตสาหกรรมยางพาราจึงทำให้ในปัจจุบันได้มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกยางพาราไปในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคเหนือของประเทศไทยด้วย

ยางพารามีความสำคัญต่อประเทศไทยในหลายด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนี้

4.1 ความสำคัญของยางพาราศู่เศรษฐกิจ

ยางพารา นับเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทยอีกชนิดหนึ่ง ที่สร้างรายได้เข้าประเทศปีละกว่าแสนล้านบาท ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา โดยประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกยางพาราอันดับหนึ่งของโลกมากกว่า 20 ปี (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534) จากรายงานข้อมูลวิชาการยางพารา พ.ศ. 2555 ของกรมวิชาการเกษตร¹ พบว่ามีเกษตรกรตลอดจนผู้ทำธุรกิจเกี่ยวข้องกับยางพาราประมาณ 4 ล้านครอบครัว จำนวนไม่น้อยกว่า 6 ล้านคน คิดเป็นเกือบร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ ยางพาราจึงมีความสำคัญทางเศรษฐกิจในด้านการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเป็นพืชที่ทำรายได้ให้ประเทศเป็นจำนวนมาก โดยในปี 2554 มีมูลค่าการส่งออกสูงสุดคิดเป็น 382,903.50 ล้านบาท จากปริมาณการส่งออก 2.952 ล้านตัน (ตารางที่ 1) นอกจากนี้ยังเป็นการกระจายรายได้ไปสู่เกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับยางพาราอีกกว่า 6 ล้านคนทั่วประเทศ

¹ http://www.rubberthai.com/rubberthai/index.php?option=com_content&view=article&id=19737:2011-11-25-17-44-25&catid=10:2010-05-04-03-57-14

ตารางที่ 1 ปริมาณการส่งออกและมูลค่าการส่งออกยางพารา ปี พ.ศ. 2542-2557

ปี (พ.ศ.)	ปริมาณการส่งออก (ตัน)	มูลค่าการส่งออก (ล้านบาท)
2542	1,886,339	43,941.70
2543	2,166,153	60,712.00
2544	2,042,079	58,708.00
2545	2,354,416	74,603.60
2546	2,573,450	115,796.90
2547	2,637,096	137,454.20
2548	2,632,398	148,679.90
2549	2,771,673	205,483.10
2550	2,703,762	194,338.70
2551	2,675,283	223,628.20
2552	2,726,193	172,207.70
2553	2,866,447	249,262.50
2554	2,952,381	382,903.50
2555	3,121,332	270,153.80
2556	3,664,941	249,296.40
2557	3,770,649	193,754.80

ที่มา: สถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร และสถิติการส่งออก กระทรวงพาณิชย์

4.2 ความสำคัญของยางพาราต่อสังคม

การปลูกยางพาราและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ และเกิดการจ้างงานในพื้นที่ สามารถช่วยลดปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทสู่สังคมเมือง ซึ่งส่งผลให้ครอบครัวมีความอบอุ่น มากขึ้นจากการที่สมาชิกในครอบครัวอยู่อย่างพร้อมหน้ากัน นอกจากนี้ เมื่อครอบครัวมีรายได้มากขึ้น ทำให้สามารถส่งบุตรหลานไปศึกษาและนำความรู้กลับมาพัฒนาชุมชนและสร้างสังคมที่เข้มแข็งต่อไป

4.2 ความสำคัญของยางพาราต่อสิ่งแวดล้อม

ยางพาราเป็นพืชที่มีอายุยืน สามารถให้ผลผลิตได้ 25-30 ปี และมีพื้นที่ปลูกทั่วประเทศมากกว่า 20 ล้านไร่ในปัจจุบัน กระจายอยู่ในภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคเหนือ การปลูกยางพาราจึงสามารถเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับประเทศ ช่วยดูดซับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสู่ชั้นบรรยากาศ นอกจากนี้เศษซากใบและเศษไม้ยางพารายังเป็นแร่ธาตุหมุนเวียนในพื้นที่อีกด้วย

จากข้อมูลของสถาบันวิจัยยาง กรมวิชาการเกษตร จะเห็นว่า ปริมาณการผลิตและส่งออกยางพารามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตามหากพิจารณาที่มูลค่าการส่งออก พบว่า ประเทศไทยมีมูลค่าการส่งออกยางพาราสูงสุดในปี พ.ศ. 2554 คิดเป็น 382,903.50 ล้านบาท ปริมาณการส่งออก 2.952 ล้านตัน จากนั้นมูลค่าการส่งออกลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ปี 2557 มูลค่าการส่งออก 193,754.80 ล้านบาท จากปริมาณการส่งออก 3.770 ล้านตัน อันเนื่องมาจากความผันผวนของราคายางพาราในตลาดโลก นี่จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่จำเป็นต้องศึกษาและพัฒนายางพาราไทยให้เข้มแข็งและสามารถรักษาบทบาทความเป็นผู้นำในเวทีโลกได้อย่างยั่งยืน

5 ทำไมต้องเป็นจังหวัดสงขลา

จากนโยบายของรัฐบาลที่เล็งเห็นความสำคัญของพื้นที่บริเวณชายแดนที่เชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงกำหนดให้จัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษรวม 10 พื้นที่ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และส่งเสริมการค้าและการลงทุน ได้แก่ ตาก สระแก้ว ตราด มุกดาหาร สงขลา เชียงราย หนองคาย นครพนม กาญจนบุรี และนราธิวาส โดยในช่วงปี พ.ศ. 2553 - 2557 มูลค่าการค้าชายแดนของไทยมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง เฉลี่ยประมาณ 900,000 ล้านบาทต่อปี และน่าจะมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น

จังหวัดสงขลาเป็นหนึ่งในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ที่ได้รับการส่งเสริมการค้าและการลงทุนจากรัฐบาล โดยเป็นจังหวัดศูนย์กลางของภาคใต้ มีด่านสะเดาและด่านปาดังเบซาร์ ซึ่งเป็นด่านทางบกที่มีมูลค่าการค้าสูงสุดอันดับหนึ่งและอันดับสองของไทย ตามลำดับ โดยทั้งสองพื้นที่อยู่ใกล้ท่าเรือปีนังและท่าเรือกลางของมาเลเซีย นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่ภายใต้โครงการความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT) ซึ่งจะช่วยสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่ให้ขยายออกสู่ประเทศเพื่อนบ้านได้มากยิ่งขึ้น และที่สำคัญที่สุดคือ จังหวัดสงขลา เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกยางพารามากเป็นอันดับสองของไทย ในปี พ.ศ. 2555 มีพื้นที่ปลูกยางพารา 1.6 ล้านไร่ รองจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี และพื้นที่ปลูกยางในภาคใต้รวม 12 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 63 จากพื้นที่ทั้งหมดในประเทศที่ 19 ล้านไร่ (ตารางที่ 2) จังหวัดสงขลาจึงเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมแก่การพัฒนาให้เป็นศูนย์วิจัยและพัฒนายางพาราของประเทศไทย เพื่อยกระดับสินค้าแปรรูปยางพาราสู่มาตรฐานสากล

ตารางที่ 2 พื้นที่ปลูกยางพารา สูงสุด 10 อันดับแรก ปี พ.ศ. 2555

ลำดับ	จังหวัด	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ร้อยละ
1	สุราษฎร์ธานี	1,996,743	10.36
2	สงขลา	1,612,025	8.36
3	นครศรีธรรมราช	1,541,269	8.00
4	ตรัง	1,393,953	7.23
5	ยะลา	1,096,127	5.69
6	นราธิวาส	1,004,708	5.21
7	พังงา	793,727	4.12
8	ระยอง	768,340	3.99
9	กระบี่	693,628	3.60
10	บึงกาฬ	643,206	3.34

ที่มา: รายงานสถานการณ์มลพิษทางน้ำจากการปลูกยางพารา กรมควบคุมมลพิษ 2556

6 ทำไมต้องมีการแปรรูปยางพารา

ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกยางธรรมชาติเป็นอันดับหนึ่งของโลก จากรายงานข้อมูลวิชาการยางพารา พ.ศ. 2555 ของกรมวิชาการเกษตร พบว่าปริมาณการผลิตยางธรรมชาติของโลกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2554 ขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.7 ต่อปี โดยในปี 2554 ประเทศผู้ผลิตยางธรรมชาติมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ไทย อินโดนีเซีย และมาเลเซีย มีปริมาณการผลิตคิดเป็นร้อยละ 70.2 ของปริมาณการผลิตทั้งหมดของโลก ประกอบด้วย ไทย ร้อยละ 33.5 อินโดนีเซีย ร้อยละ 27.1 และมาเลเซีย ร้อยละ 9.6 ในขณะที่ปริมาณการส่งออกยางธรรมชาติของโลกในช่วงปี พ.ศ. 2550-2554 มีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1 ต่อปี โดยประเทศที่ส่งออกยางธรรมชาติรายใหญ่ประกอบด้วย ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย และเวียดนาม มีปริมาณการส่งออกปี พ.ศ. 2554 รวม 7.464 ล้านตัน หรือร้อยละ 92 ของปริมาณการส่งออกยางธรรมชาติของโลก โดยไทยส่งออกมากที่สุด 2.952 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 36.4 รองลงมาคือ อินโดนีเซียส่งออก 2.543 ล้านตัน หรือร้อยละ 31.4 มาเลเซียส่งออก 1.228 ล้านตัน หรือร้อยละ 15.2 และเวียดนามส่งออก 0.741 ล้านตัน หรือร้อยละ 9.1 ปัจจุบันพื้นที่ปลูกยางพาราในหลายประเทศได้ขยายเพิ่มมากขึ้นทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศจีน นอกจากจะปลูกภายในประเทศแล้ว ยังได้ขยายการลงทุนปลูกยางพาราในต่างประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม ส่งผลให้ผลผลิตยางพาราของโลกเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อราคายางในตลาดโลก และโดยเฉพาะอย่างยิ่งตลาดจีน ซึ่งเป็นตลาดส่งออกยางธรรมชาติอันดับหนึ่งของประเทศไทย อาจลดการนำเข้ายางพาราจากไทย เนื่องจากสามารถผลิตได้เองมากขึ้น ดังนั้น การแปรรูปยางพารา นอกจากจะเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับยางพาราแล้ว ยังเป็นการช่วยดึงปริมาณยางพาราออกจากตลาดอย่างสม่ำเสมอ ช่วยให้ยางพาราไม่ล้นตลาดและราคาไม่ตกต่ำอีกด้วย

การเคลื่อนไหวของราคายางพารามีความผันผวนตามภาวะเศรษฐกิจโลก โดยในปี พ.ศ. 2550 ราคายางปรับตัวสูงขึ้นจากความต้องการใช้ที่มากขึ้น แต่ปัญหาสินเชื่อด้อยคุณภาพหรือซับไพร์มของสหรัฐอเมริกา การลดลงของยอดขายรถยนต์ในสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ยุโรป การชะลอการซื้อของผู้ใช้ยางรายใหญ่ของโลก รวมทั้งการแข็งค่าของเงินบาท และการลดลงของราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก ได้ฉุดให้ราคายางต่ำสุดเมื่อปลายปี พ.ศ. 2551 จากนั้นเมื่อจีนและอินเดียมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและมีความต้องการใช้ยางธรรมชาติมากขึ้น จึงส่งผลให้ราคายางปรับตัวสูงขึ้นเป็นประวัติการณ์ในปี พ.ศ. 2554 ซึ่งได้ส่งผลให้ประเทศไทยมีความนิยมปลูกยางพาราเพิ่มขึ้นไปอีก จากพื้นที่ปลูกรวมทั้งประเทศ 18 ล้านไร่ ในปี พ.ศ. 2554 เป็น 22 ล้านไร่ในปี พ.ศ. 2556

เมื่อความต้องการยางในตลาดโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปตามภาวะเศรษฐกิจ ราคายางจึงมีความผันผวน โดยเฉพาะยางธรรมชาติที่เป็นสินค้าหลักของประเทศไทย หลังจากที่ว่าราคายางพาราปรับตัวสูงขึ้นเป็นประวัติการณ์ในปี พ.ศ. 2554 แต่เกษตรกรต้องประสบกับปัญหาราคายางตกต่ำตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา แม้ว่าประเทศไทยจะมีปริมาณการส่งออกยางพารามากขึ้น แต่มูลค่าการส่งออกกลับลดลง โดยในปี 2557 ราคายางลดลงอย่างมากจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะในจีน ยุโรป และสหรัฐอเมริกา ทำให้ความต้องการใช้ยางลดลง และการปรับลดราคาน้ำมันในตลาดโลกอย่างรุนแรง เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่กระทบต่อราคายางธรรมชาติ เนื่องจากส่งผลให้ยางสังเคราะห์ซึ่งใช้น้ำมันเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตและเป็นสินค้าทดแทนยางธรรมชาติมีราคาถูกลง จึงมีการหันไปใช้ยางสังเคราะห์มากขึ้น ราคายางธรรมชาติจึงต้องปรับลดตามไปด้วยเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ ซึ่งส่งผลให้เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราไทยประสบปัญหาขาดทุน และแม้ว่ารัฐบาลจะเข้ามาให้ความช่วยเหลือโดยการจัดตั้งกองทุนมูลภัณฑ์กันชน (Buffer funds) ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2557 เพื่อประมูลซื้อยางในตลาดกลางยางพาราในราคาที่สูง แต่ราคายางในภาพรวมยังอยู่ในระดับต่ำกว่าปี 2556 ถึงร้อยละ 25 อีกทั้งยังเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุและไม่ยั่งยืน การแปรรูปยางพาราจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเพิ่มมูลค่าและสร้างเสถียรภาพด้านราคาให้กับยางพารา ซึ่งเป็นการยกระดับการ

ผลิตยางพาราของไทยโดยเน้นไปที่ปลายน้ำมากขึ้น และเป็นการยกระดับมาตรฐานสินค้าสู่สากล ซึ่งจะเป็นตัวผลักดันการส่งออกยางพาราที่สำคัญของไทยท่ามกลางการแข่งขันในตลาดโลกที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้น

7 สิ่งที่จะต้องทำ

7.1 ศูนย์วิจัยและพัฒนา

การจัดตั้งศูนย์วิจัยและพัฒนายางพาราในประเทศไทยนั้นเพื่อมุ่งเน้นเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้ประกอบการรัฐวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และเกษตรกรรายย่อยผู้ปลูกยางพาราตามแหล่งต่าง ๆ ซึ่งจากการศึกษาดูงาน ณ สาธารณรัฐเกาหลีนั้น เห็นได้อย่างชัดเจนว่ามีการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ทันสมัยจากบริษัทใหญ่สู่บริษัทเล็ก ซึ่งการจัดตั้งศูนย์ฯ ในไทยนั้นเป็นการสนับสนุนผู้ประกอบการรายย่อยให้ได้รับความรู้ เปลี่ยนประสบการณ์ และพัฒนาการบริหารจัดการเกี่ยวกับยางพารา ให้เกษตรกรและภาครัฐ-เอกชนมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับยางพารา โดยมุ่งหมายให้ผู้นำด้านการวิจัยและพัฒนายางพาราของโลก โดยมีการคิดค้นผลิตภัณฑ์จากยางพาราใหม่ๆ มีการพัฒนาการใช้ประโยชน์จากยางธรรมชาติไปสู่วัตถุดิบอื่น ๆ อย่างเป็นเชิงธุรกิจ

7.2 โครงสร้างพื้นฐาน

มีการจัดตั้งศูนย์กลางในการขนส่ง ทั้งภาคพื้นดิน การเดินเรือ และทางเดินอากาศ โดยมีการสร้างระบบให้มีการเชื่อมต่อกันทั้งทางบก น้ำ และอากาศ จากความได้เปรียบทางยุทธศาสตร์ของจังหวัดสงขลา นอกจากนี้ยังมีการวางระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เช่น ระบบไฟฟ้า และระบบน้ำ เพื่อรองรับการจัดตั้งศูนย์ฯ ที่มีความทันสมัยและใส่ใจสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ศูนย์ฯ อยู่ร่วมกันกับธรรมชาติและแหล่งชุมชนได้อย่างเหมาะสม

7.3 โรงงาน

มีการจัดตั้งโรงงานที่ทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งของโลกจากความร่วมมือของทาง 1) ภาครัฐในการตรวจสอบให้การรับรองมาตรฐานที่เป็นสากล เช่น มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.) หลักเกณฑ์และวิธีการที่ดีในการผลิต (GMP; Good Manufacturing Practice) หลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดจำหน่าย (GDP; Good Distribution Practice) เป็นต้น 2) ภาคเอกชนในการร่วมระดมเงินทุน เทคโนโลยีที่ทันสมัย และแบ่งผลตอบแทนอย่างเหมาะสม และและ 3) ภาคของเกษตรกรในการจัดหาทรัพยากรที่มีคุณภาพที่ใช้ในการผลิต ป้อนเข้าสู่โรงงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทางภาครัฐจะมีการจัดการการประกันราคาของวัตถุดิบยางพารา เพื่อให้เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ มั่นใจได้ว่า จะได้รับความเป็นธรรมในด้านราคาอย่างต่อเนื่อง สำหรับเพื่อเป็นศูนย์กลางในการผลิตน้ำยางดิบ ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากยางธรรมชาติ จากความได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์ด้านการเพาะปลูกยางพารา รวมทั้งผลิตภัณฑ์เครื่องมือแพทย์ ซึ่งในปัจจุบัน ไทยเป็นผู้ผลิตเครื่องมือแพทย์ที่ใช้วัตถุดิบจากยางธรรมชาติเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก ไม่ว่าจะ เป็น ถู่มือสำหรับศัลยกรรม ถู่มือสำหรับการตรวจโรค และถุงยางอนามัย ซึ่งได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ หากได้มีการจัดตั้งโรงงานที่มีความทันสมัยย่อมมีการร่วมลงทุนเพิ่มเติมจากต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและความเชื่อมั่นในระบบเศรษฐกิจให้กับประเทศอีกทางหนึ่งด้วย

7.4 ตลาด

เพื่อจูงใจให้ทั้งภาคเอกชนและทางเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราเข้ามาร่วมดำเนินงาน ทางศูนย์ฯ ได้มีการจัดให้มีผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำปรึกษาทางด้านต่างๆ เช่น ผู้เชี่ยวชาญทางการลงทุน การตลาด กฎหมาย ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตรต่าง ๆ รวมถึงการควบคุม ตรวจสอบ และทดสอบคุณภาพของสินค้า เพื่อเพิ่มความมั่นใจในตัวสินค้าว่าได้มาตรฐานตามที่กำหนดครบถ้วน และการเสริมภาพลักษณ์ของสินค้าให้เป็นที่ยอมรับจากนานาประเทศ

8 เป้าหมายของการพัฒนา SGRH

เพื่อให้การพัฒนา ศูนย์กลางยางพาราโลก Song-Khla Global Rubber Hub (SGRH) เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการกำหนดเป้าหมาย และแผนการดำเนินงาน (Action Plan) ในภาพรวมของการพัฒนาภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชน (Public-Private Partnership: PPP) ในระยะเวลา 15 ปี (พ.ศ. 2559-2573) โดยแบ่งเป้าหมายและแผนการดำเนินงานในภาพรวมออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ 1) เป้าหมายระยะสั้น 5 ปี (พ.ศ. 2559-2563) และ 2) เป้าหมายระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2559-2573)

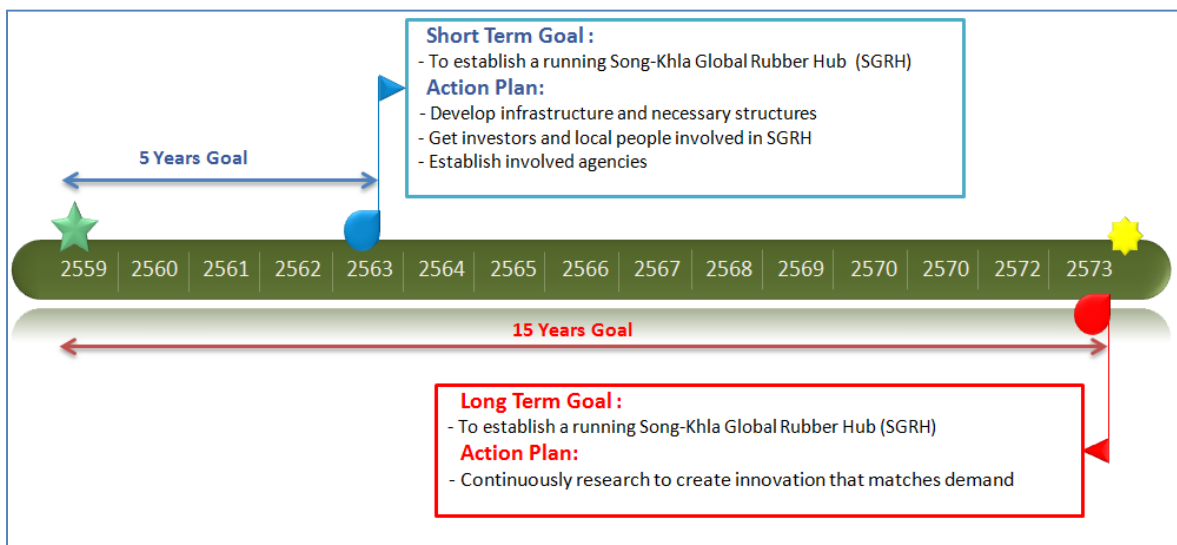
8.1 เป้าหมายระยะสั้นและแผนการดำเนินงาน (พ.ศ. 2559-2563)

เป้าหมายระยะสั้นคือ การเตรียมความพร้อมและจัดตั้ง ศูนย์กลางยางพาราโลก (SGRH) ภายในปี พ.ศ. 2563 เพื่อให้มีศักยภาพที่จะสามารถรองรับและดึงดูดกลุ่มภาคการเกษตรและภาคเอกชนที่สนใจในการมีส่วนร่วมในโครงการ SGRH โดยแผนการดำเนินงาน (Action Plan) ที่สำคัญประกอบด้วย

- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโครงสร้างที่จำเป็น เช่น การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ที่ทันสมัยและสามารถเชื่อมต่อการขนถ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Logistics Platform) การพัฒนาแหล่งน้ำและโรงไฟฟ้าให้เพียงพอต่อความต้องการที่เพิ่มขึ้นจากจำนวนอุตสาหกรรมที่มากขึ้น รวมถึงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการจัดตั้ง ศูนย์กลางยางพาราโลก Song-Khla Global Rubber Hub (SGRH)
- การประชาสัมพันธ์และดึงดูดกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาคการเกษตรและภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการลงทุนใน SGRH
- การก่อตั้งหน่วยงานภาครัฐเพื่อสนับสนุนและอำนวยความสะดวกการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เช่น ศาลากร หน่วยงานพัฒนาและส่งเสริมการลงทุน หน่วยงานส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพและลดต้นทุนยางพารา และหน่วยงานวิจัยผลิตภัณฑ์ยางแปรรูป เป็นต้น

8.2 เป้าหมายระยะยาวและแผนการดำเนินงาน (พ.ศ. 2559-2573)

เป้าหมายระยะยาว คือ การพัฒนา SGRH ให้ขึ้นเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ยางแปรรูปอย่างครบวงจรที่มีมาตรฐานสากล ตั้งแต่กระบวนการปลูกยาง แปรรูปยาง ไปจนถึงการพัฒนานวัตกรรมผลิตภัณฑ์ยางชนิดใหม่ๆสู่ตลาดโลก ภายในปี พ.ศ. 2573 โดยแผนการดำเนินงาน (Action Plan) ที่สำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมายระยะยาวคือ การสนับสนุนและส่งเสริมการค้าและวิจัยนวัตกรรมจากยางพารา โดยจำเป็นต้องคำนึงถึงความต้องการของตลาดโลกและสามารถปรับตัวและผลิตสินค้าที่ตรงตามความต้องการของตลาดอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 1 แผนการดำเนินงานโครงการในระยะสั้นและระยะยาว

9. บทบาทและหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องของโครงการ Song-Khla Global Rubber Hub (SGRH)

9.1 รัฐบาล

บทบาทของรัฐบาลในการดำเนินโครงการ PPP สำหรับโครงการนี้ ประกอบด้วย การหารือกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) เกี่ยวกับมาตรการการส่งเสริมการลงทุนสำหรับโครงการ SGRH และหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบโดยตรง อาทิ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงคมนาคม กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงยุติธรรม โดยมีกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นผู้เสนอโครงการให้เอกชนร่วมลงทุนในโครงการ SGRH และมอบหมายให้คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนทำหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเชิญชวนภาคเอกชนทั้งไทยและต่างประเทศเข้าร่วมลงทุนในโครงการดังกล่าว การร่วมประชุมและรับฟังความต้องการที่แท้จริงของภาคเอกชนกลุ่มเป้าหมายเพื่อจะนำไปปรับปรุงมาตรการการส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุน ทั้งที่เป็นมาตรการด้านภาษีและไม่ใช่อำนาจ

ทั้งนี้ รัฐบาลมอบหมายให้การยางแห่งประเทศไทย (Rubber Authority of Thailand) ทำหน้าที่ในสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่เกษตรกรผู้ปลูกยางจะได้รับจากโครงการ SGRH อีกทั้ง ทำหน้าที่ในการเป็นหน่วยงานหลักในการจัดเตรียมข้อมูลและให้ข้อมูลด้านต่าง ๆ แก่ภาคเอกชนกลุ่มเป้าหมายและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น ปริมาณยางในพื้นที่ใกล้เคียงโครงการ SGRH ที่สามารถส่งให้โรงงานผลิตได้อย่างต่อเนื่องและไม่ขาดแคลน

รัฐบาลทำหน้าที่ในการจัดสรรงบประมาณและจัดหาที่ดินเพื่อเป็นสถานที่ก่อสร้างโครงการ ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็น เช่น ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา ระบบระบายน้ำ ระบบการคมนาคม ระบบการจัดการของเสียและมลพิษ เป็นต้น และจัดตั้งศูนย์การให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One-Stop Service)

9.2 ส่วนจังหวัด

หน่วยงานบริหารระดับจังหวัดทำหน้าที่ใน การสำรวจ และกำหนดพื้นที่ก่อสร้าง และสภาพพื้นที่โดยรอบโครงการโดยละเอียด เพื่อลดและป้องกันปัญหากรรมสิทธิ์ที่ดินกับประชาชนในพื้นที่ โครงการการศึกษาผลกระทบทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการตั้งโครงการ SGRH และ ประชาสัมพันธ์โครงการ SGRH และรับผิดชอบการศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนในพื้นที่เพื่อให้เกิดการยอมรับโครงการมากยิ่งขึ้นและลดการปัญหาการต่อต้านโครงการ และป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการดังกล่าว อีกทั้ง นำความต้องการที่แท้จริงของชุมชนสะท้อนแก่รัฐบาล ทั้งนี้ ในการบริหารงานโครงการ SGRH นี้จะดำเนินการโดยหน่วยงานส่วนจังหวัด โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณโดยรัฐบาล

9.3 ภาคเอกชน

ภาคเอกชนสามารถแสดงความสนใจและข้อเสนอในการลงทุนผ่านสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และสามารถขอรับข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุดิบ(ยาง) ผ่านการยางแห่งประเทศไทย

9.4 ประชาชนในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียง

ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง ทำหน้าที่ในการตรวจสอบร่างรายงานที่จัดทำขึ้นโดยหน่วยงานบริหารระดับจังหวัดว่า พื้นที่ศึกษา รายงานการศึกษาเกี่ยวกับโครงการ และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมสังคมและสุขภาพ มีความถูกต้อง และมีความครบถ้วน ตามบริบทของพื้นที่ และข้อห่วงกังวลและความต้องการของชุมชนในพื้นที่ว่าได้รับการตอบสนองหรือไม่ และการดำเนินการตรวจสอบโครงการโดยให้ภาคประชาชนสามารถมีส่วนร่วม ทั้งนี้ เพื่อให้โครงการพัฒนาของภาครัฐสามารถอยู่ร่วมกับชุมชนอย่างยั่งยืน และมีข้อขัดแย้งกับประชาชนน้อยที่สุด

10. ความท้าทาย

ความท้าทายและปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากการก่อตั้งศูนย์ SGRH สามารถแบ่งออกเป็นทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้

10.1 การยอมรับของประชาชนในพื้นที่

การที่มีโครงการขนาดใหญ่เกิดขึ้นนั้น อาจทำให้เกิดความกังวลและแรงต่อต้านจากชุมชนในพื้นที่เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ปัญหามลภาวะเป็นพิษ รวมถึงความขัดแย้งทางผลประโยชน์ของท้องถิ่น ดังนั้นก่อนที่จะทำการก่อตั้งศูนย์ SGRH ขึ้นนั้น ภาครัฐควรทำประชาคมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายโดยเฉพาะชุมชนในพื้นที่ พร้อมทั้งหาวิธีการแก้ไขปัญหาหรือวิธีบรรเทา รวมถึงให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบโครงการ นอกจากนี้การประชาสัมพันธ์เพื่อแสดงให้เห็นว่าโครงการ SGRH เป็นโครงการที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก (Green hub) และชี้ให้เห็นในชุมชนเห็นถึงประโยชน์ต่อประเทศที่จะได้รับนั้น จะทำให้เกิดการร่วมมือและสามารถบรรเทาแรงต่อต้านจากหลายฝ่ายได้ ซึ่งการก่อตั้งศูนย์ SGRH จะทำให้อัตราการจ้างงานของคนในพื้นที่เพิ่มขึ้นและเกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจบริเวณภาคใต้และพื้นที่ใกล้เคียง เช่น การทำสัญญาซื้อขายน้ำยางพาราจากเกษตรกรในพื้นที่ (Contract Farming) การตั้งโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งก่อให้เกิดการจ้างแรงงาน และการปรับปรุงระบบขนส่งและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานทำให้การคมนาคมสะดวกขึ้นและประชาชนในพื้นที่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

10.2 การดึงดูดนักลงทุน

การก่อตั้งโครงการ SGRH ให้สำเร็จและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศมากที่สุดได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน โดยเฉพาะภาคเอกชน ดังนั้นการดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาร่วมลงทุนในเขตเศรษฐกิจ SGRH และเกิดการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีภายในประเทศนั้น จึงเป็นความท้าทายอย่างหนึ่งของโครงการ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว การให้สิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี การแบ่งกำไรให้อัตราส่วนที่เหมาะสม การประกันการส่งมอบวัตถุดิบและราคาสินค้า รวมถึงการจัดเตรียมสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่สมบูรณ์แบบ จึงเป็นสิ่งจูงใจที่สามารถดึงดูดให้นักลงทุนเข้ามาร่วมลงทุนในเขตเศรษฐกิจ SGRH นี้ได้

10.3 ความต่อเนื่องของรัฐบาล

หากภาครัฐของประเทศไม่มีความเข้มแข็งอาจส่งผลกระทบต่อความต่อเนื่องของนโยบายและงบประมาณสำหรับโครงการ SGRH ได้ ดังนั้นการบริหารจัดการโครงการอย่างเบ็ดเสร็จโดยผ่านองค์กรอิสระ และการสร้างโครงข่ายความเข้มแข็งของภาคเอกชนที่เข้ามาลงทุนในพื้นที่เศรษฐกิจ SGRH จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินโครงการให้เป็นไปอย่างยั่งยืน

10.4 การสร้างเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มมูลค่าแกยางพาราสำหรับความต้องการในตลาดโลกอย่างต่อเนื่อง

การจะเพิ่มมูลค่าของยางพาราให้สูงขึ้นได้นั้น ต้องมาจากความต้องการในการนำยางพาราไปใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตสินค้าอื่น ๆ ในปริมาณมาก ดังนั้น การพัฒนาและวิจัยสินค้าที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์จากยางพาราให้มีมูลค่าสูง มีความสามารถในการทดแทนสินค้าอื่นๆ ที่มีราคาแพงกว่าและเป็นที่ต้องการของตลาดโลกอย่างต่อเนื่องนั้น จึงเป็นความท้าทายหนึ่ง ซึ่งถ้าเกิดการคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เกี่ยวข้องยางพาราหยุดลงนั้น อาจทำให้ความต้องการใช้ยางพาราลดลงและส่งผลกระทบต่อ โครงการ SGRH ได้ ดังนั้น ภาครัฐกลุ่มนักลงทุน และผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) ที่อยู่ในโครงการ SGRH จึงต้องร่วมมือในการคิดค้นและวิจัยสินค้าอย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีนวัตกรรมใหม่และเกิดกลุ่มผู้ใช้หน้าใหม่ซึ่งจะทำให้เกิดการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของยางพาราอย่างยั่งยืน

11. การประเมินโครงการ

การประเมินความสำเร็จของโครงการ SONG-KHLA GLOBAL RUBBER HUB (SGRH) แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ การประเมินก่อนจัดทำโครงการ การประเมินหลังจัดทำโครงการ และการเปรียบเทียบความสำเร็จของโครงการ เพื่อให้มั่นใจว่าโครงการ SONG-KHLA GLOBAL RUBBER HUB (SGRH) มีประสิทธิภาพต่อคุ่มค่าการลงทุน โดยแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

11.1 การประเมินก่อนจัดทำโครงการ

11.1.1 การวิเคราะห์ต้นทุนประสิทธิผล (Cost – Effectiveness Analysis: CEA) เป็นวิธีการวัดผลทางเศรษฐศาสตร์ โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุน (Cost) และผลผลิต (Outcome) ที่เกิดจากทางเลือกในการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาทางเลือกที่ดีที่สุดในการดำเนินโครงการนั้น ๆ สำหรับโครงการ SONG-KHLA GLOBAL RUBBER HUB (SGRH) สามารถกำหนดทางเลือกในการดำเนินโครงการ 2 ทางเลือก คือ 1) รัฐบาลลงทุนเองทั้งหมด 2) รัฐบาลร่วมลงทุนกับเอกชนในรูปแบบ Public – Private Partnership (PPP) ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่า การที่รัฐบาลร่วมลงทุนกับเอกชนในรูปแบบ SONG-KHLA GLOBAL RUBBER HUB (SGRH) เป็นรูปแบบการลงทุนที่ใช้ต้นทุนต่ำและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เมื่อพิจารณาต้นทุนทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนที่ร่วมลงทุนในโครงการดังกล่าว จะพบว่าภาครัฐสามารถลดต้นทุนด้านงบประมาณในการจัดหาความรู้ด้านการวิจัยและพัฒนา ในขณะที่เอกชนสามารถลดต้นทุนในด้านสิ่งปลูกสร้างและระบบสาธารณูปโภคซึ่งภาครัฐจะเป็นผู้จัดหาให้ จึงทำให้โครงการใหญ่ที่ต้องใช้งบประมาณสูง เหมาะกับการลงทุนแบบ Public – Private Partnership (PPP) ทำให้เอกชนสามารถเข้ามาร่วมลงทุนด้านงบประมาณ รวมถึงแบ่งปันความรู้ด้านการวิจัยและพัฒนา (Research & Development: R&D) ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

11.1.2 การวิเคราะห์ผลประโยชน์ต้นทุน (Cost – Benefit Analysis: CBA) เป็นวิธีวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนและผลผลิตทางบัญชีที่เกิดจากการดำเนินโครงการ เพื่อเปรียบเทียบผลประโยชน์และต้นทุนของโครงการ เพื่อให้ทราบว่า โครงการดังกล่าวคุ้มค่าที่จะลงทุนหรือไม่ สำหรับโครงการ SONG-KHLA GLOBAL RUBBER HUB (SGRH) จะต้องวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนทางบัญชีทั้งในส่วนภาครัฐและภาคเอกชน กับผลตอบแทนที่จะได้รับจากการจัดตั้ง SONG-KHLA GLOBAL RUBBER HUB (SGRH) ให้เป็นศูนย์กลางการผลิตผลิตภัณฑ์จากยางพารา โดยพิจารณาจากค่าเช่าที่ได้จากโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่โครงการ เปรียบเทียบกับต้นทุนในการสร้างโครงการ SONG-KHLA GLOBAL RUBBER HUB (SGRH) เป็นต้น

11.2 การประเมินหลังจัดทำโครงการ

11.2.1 การพัฒนาฐานะทางสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมให้ดีขึ้น (Socio – Economic Improvement) เนื่องจากโครงการ SONG-KHLA GLOBAL RUBBER HUB (SGRH) มีจุดมุ่งหมายเพื่อวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากยางพารา โดยใช้ยางพาราจากท้องถิ่นเพื่อเป็นวัตถุดิบที่สำคัญเพื่อสนับสนุนเกษตรกรยางพาราในพื้นที่ให้มีรายได้ดี และเพื่อให้ภาคธุรกิจได้รับวัตถุดิบอย่างสม่ำเสมอในราคาที่เหมาะสม ดังนั้น โครงการ SONG-KHLA GLOBAL RUBBER HUB (SGRH) จึงเป็นต้องประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมภายหลังจัดทำโครงการ ดังนี้ 1) เปรียบเทียบรายได้ของครัวเรือนในพื้นที่ที่เพิ่มสูงขึ้น 2) อัตราการจ้างงานของประชากรในพื้นที่ภายในโครงการ SONG-KHLA GLOBAL RUBBER HUB (SGRH) เป็นต้น

11.2.2 การติดตามและประเมินผลโครงการ (Evaluation and Monitoring) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยให้โครงการมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องว่า โครงการสามารถดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้หรือไม่ สำหรับโครงการ SONG-KHLA GLOBAL RUBBER HUB (SGRH) จะต้องกำหนดวันเริ่มโครงการและวันสิ้นสุดโครงการ รวมถึงแผนการจัดซื้อจัดจ้าง ให้ชัดเจน จากนั้นต้องติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง หากพบความล่าช้า จะต้องสามารถอธิบายสาเหตุที่ทำให้เกิดความ

ล่าช้าได้อย่างสมเหตุสมผล นอกจากนี้ ต้องมีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพของโครงการดังกล่าวด้วย

11.3 เกณฑ์มาตรฐาน

11.3.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product: GPP) เพิ่มขึ้น 5% เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของโครงการดังกล่าวที่มีต่อเศรษฐกิจของจังหวัดสงขลา

11.3.2 ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์จากยางพาราที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงอันดับ 1 ของโลก (No.1 exporter of high-tech products from rubber in the world) อีกหนึ่งตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ SONG-KHLA GLOBAL RUBBER HUB (SGRH) คือ การที่ประเทศไทยกลายเป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์จากยางพาราที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงอันดับ 1 ของโลก ซึ่งการที่จะทำตัวชี้วัดนี้ให้สำเร็จได้นั้น โครงการ SONG-KHLA GLOBAL RUBBER HUB (SGRH) จะต้องสามารถผลิตผลิตภัณฑ์จากยางพาราที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงซึ่งตรงตามความต้องการของตลาด มีคุณภาพและมาตรฐานระดับโลก จึงจะสามารถส่งออกผลิตภัณฑ์ดังกล่าวได้เป็นอันดับ 1 ของโลก

11.3.3 ประเทศไทยมีแบรนด์ผลิตภัณฑ์จากยางพาราระดับโลก (World-class rubber brand) เพื่อยืนยันถึงการเป็นศูนย์กลางการผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์จากยางพาราที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ประเทศไทยจึงต้องมีแบรนด์ผลิตภัณฑ์จากยางพาราที่เป็นที่รู้จักระดับโลกอย่างน้อย 1 แบรนด์ โดยแบรนด์ดังกล่าวจะผลิตผลิตภัณฑ์จากยางพาราที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงที่มีคุณภาพและมาตรฐานระดับโลก อย่างไรก็ตามการสร้างแบรนด์ให้ประสบความสำเร็จในระดับโลกนั้นจำเป็นต้องใช้เวลานาน เป้าหมายนี้จึงกำหนดให้เป็นเป้าหมายระยะยาว กล่าวคือ ต้องสำเร็จภายในปี พ.ศ. 2573

11.3.4 จำนวนสิทธิบัตรที่เพิ่มขึ้นทุกปี (Number of patents increasing yearly) เป็นตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงการวิจัยและพัฒนา (Research & Development: R&D) ผลิตภัณฑ์จากยางพาราที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริงเพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า นอกจากนี้ จำนวนสิทธิบัตรจึงควรเพิ่มขึ้นทุกปี เพื่อสะท้อนให้เห็นว่า โครงการมีการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากยางพาราที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงอย่างต่อเนื่อง

11.3.5 จำนวนผู้ลงทุนเพิ่มขึ้นทุกปี (Number of investors increasing yearly) เป็นตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของโครงการในด้านความสามารถในการดึงดูดนักลงทุน ซึ่งจำนวนผู้ลงทุนในโครงการ SONG-KHLA GLOBAL RUBBER HUB (SGRH) ที่เพิ่มสูงขึ้นสะท้อนให้เห็นว่า โครงการดังกล่าวมีศักยภาพและความเชื่อมั่นในการเป็นฐานส่งออกผลิตภัณฑ์จากยางพาราที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

11.3.6 ต้นแบบสำหรับผลิตภัณฑ์จากสินค้าเกษตรอื่น ๆ (Model for other Agricultural Products) เป็นอีกหนึ่งตัวชี้วัดที่แสดงถึงความสำเร็จของโครงการ SONG-KHLA GLOBAL RUBBER HUB (SGRH) โดยการใช้โครงการนี้เป็นต้นแบบในการพัฒนาและวิจัยผลิตภัณฑ์ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงจากยางพาราจากนั้นนำไปประยุกต์ใช้กับสินค้าเกษตรอื่น ๆ เช่น ข้าว น้ำมันปาล์ม ฯลฯ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตรของประเทศไทย และในขณะเดียวกันจะสามารถช่วยแก้ปัญหาสินค้าเกษตรล้นตลาด รวมถึงช่วยแก้ปัญหาความผันผวนของราคาสินค้าเกษตรในตลาดโลก

12. บทสรุป

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของไทย รวมทั้งไทยยังเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกยางพาราอันดับหนึ่งของโลก แต่ปัญหาสำคัญที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้คือ “ปัญหาราคายางพาราตกต่ำ” ดังนั้น แนวทางในการแก้ไขปัญหาระยะยาว คือ รัฐบาลไทยต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์ยางพาราและเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์

โครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสงขลา Song-Khla Global Rubber Hub (SGRH) คือ ทางออกที่สำคัญสำหรับอนาคตยางพาราไทย โดยจังหวัดสงขลามีศักยภาพสูงในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางยางพาราของโลก เนื่องจากข้อได้เปรียบทั้งทางด้านที่ตั้ง ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งยังเป็นแหล่งผลิตยางดิบและผู้กำหนดราคารับซื้อยางดิบของประเทศ SGRH จะครอบคลุมทั้งการเป็นศูนย์กลางการผลิตยางดิบ ศูนย์การวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ยางพาราอย่างครบวงจร โดยตั้งเป้าหมายที่จะพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อป้อนเข้าสู่ตลาดโลก ทั้งนี้ SGRH วัตถุประสงค์หลัก คือ ส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมยางพารา เพื่อแก้ไขปัญหาความผันผวนของราคายางพาราในตลาดโลกและเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ยางพาราไทย พัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) ที่มีศักยภาพในการผลิตผลิตภัณฑ์จากยางพารา อย่างครบวงจร ทั้งการเงิน การตลาด นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนา ระบบโลจิสติกส์และสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน SGRH กำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงาน ในระยะเวลา 15 ปี (พ.ศ. 2559-2573) โดยแบ่งเป้าหมายและแผนการดำเนินงานในภาพรวมออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ 1) เป้าหมายระยะสั้น 5 ปี (พ.ศ. 2559-2563) และ 2) เป้าหมายระยะยาว 15 ปี (พ.ศ. 2559-2573)

เนื่องจากปัจจัยด้านงบประมาณของภาครัฐ SGRH จึงเป็นโครงการความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับเอกชน (Public-Private Partnership: PPP) ซึ่งภาคเอกชนจะเป็นผู้ขับเคลื่อนหลักในการลงทุนในการดำเนินงานและบริหารจัดการโครงการ พร้อมทั้งเทคโนโลยีในการผลิต ความคุมและตรวจสอบคุณภาพ สำหรับรัฐบาลจะให้การสนับสนุนในด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานต่างๆ เทคโนโลยีด้านการส่งเสริมการผลิตวัตถุดิบ และระบบโลจิสติกส์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ภาคเอกชน รวมทั้งตั้งหน่วยงานบริหารและควบคุมโครงการในภาพรวม และเป็นตัวกลางประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่ส่วนกลางและท้องถิ่น เกษตรกร และผู้นำชุมชนในพื้นที่

นอกจาก SGRH สามารถช่วยแก้ปัญหาราคายางพาราตกต่ำในระยะยาวแล้ว ยังเป็นต้นแบบสำหรับสินค้าเกษตรประเภทอื่นๆ เช่น ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันมีราคารับซื้อที่ผันผวนอยู่ตลอดเวลา เพราะหากสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างนวัตกรรมใหม่ให้กับสินค้าเกษตรเหล่านี้ ย่อมเป็นการเพิ่มมูลค่าและขยายตลาดใหม่ ทำให้ประเทศไทยสามารถสร้างเสถียรภาพด้านราคารับซื้อสินค้าเกษตรได้ และสร้างความมั่นคงให้กับเกษตรกรไทย